

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 12. marts 2015 i sag nr. BS 15-4:

T

mod

M

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen vedrører erstatningsansvar som følge af, at et kabel blev beskadiget under gravearbejde.

Sagsøgeren, T

har nedlagt påstand om, at sagsøgte, M, skal betale 80.874,96 kr., principalt med renter efter rentelovens § 5 fra den 29. november 2013, subsidiært med sædvanlig procesrente.

M har påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af mindre beløb, samt alene med forrentning fra sagens anlæg.

Oplysningerne i sagen

Denne dom indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejeloovens § 218 a, stk. 2. Forklaringerne er gengivet i dommen.

M, herefter benævnt M, indhentede grave-tilladelse ved Århus kommune vedrørende gravearbejde, som skulle udføres for TDC i Sonnesgade. M indhentede endvidere oplysninger i LER-regi-steret for det relevante område, og der er fremlagt kvittering for gravefores-pørgsel dateret 4. februar 2013.

Det fremgår af oplysninger fra T

, herefter benævnt T, at deres ledninger i området er i et sikkert tracé. Af T's betingelser for benyttelse af T's Ledningsoplysning fremgår, at der skal håndgraves forsigtigt, indtil rør og/eller kabel er lokalise-ret. Såfremt et rør eller kabel ikke kan lokaliseres, kan der rekvireres kabel-påvisning hos T. Det fremgår endvidere, at såfremt kablet er et usikkert kabel, så kan afvigelsen overskride 50 cm. Det fremgår videre, at hvis T har lejet kabel- eller røranlæg for andre ledningsejere, så er det angivet med en separat signatur.

Det fremgår af Stofas retningslinjer for benyttelse af Stofas ledningsoplysninger blandt andet, at dybden som udgangspunkt er 45 cm.

Den 27. marts 2013 blev et T kabel beskadiget under M s gravearbejde. Der er mellem parterne uenighed om, hvorvidt det pågældende kabel lå i et rør ejet af Stofa.

Der er optaget fotos af skadestedet. Det fremgår, at skadestedet er ud for stensætningen omkring et træ. Stensætningen er placeret med den ene ende ud for begyndelsen af gavlen af huset på hjørnet af Sonnesgade. M har opmålt skadestedet til ca. 1 meter inde på gavlen af huset. M har opmålt husgavlen til i alt 9.21 m. Målingerne er ikke tiltrådt af T .

Der er ikke på nogen af af de fremlagte kort angivet eksisterende ledninger på skadestedet. Stofas rør er markeret som et sikkert tracé længere nede ad Sonnesgade i forhold til skadestedet. Der er mellem parterne enighed om, at der var 4 kabler i Stofa tracéet. Tracéet ligger i henhold til LER-oplysningerne ca. 3 meter fra skadestedet.

Det beskadigede kabel tilhører muligvis N . Det fremgår af LER-oplysninger fra Århus Kommune, at N har en ledning krydsende Sonnesgade, hvilket er markeret som værende på et sted, som kan lokaliseres som ca. 1/3 hende ad husgavlen, dvs. svarende til ca. 3 meter fra hushjørnet og ca. 2 meter fra skadestedet.

Forklaringer

Claus har forklaret, at han er uddannet elektroingeniør med speciale i teleteknologi. Han har været ansat hos T siden 1. januar 2001 med ansvar for kabellægning i Danmark og Norge. Han har derfor også ansvar for kabelskader

I opgørelsen over medgået tid til at rette skaden, dækker punktet "fejlfinding" den medgåede tid til at finde fejlstedet og fejkilden. Punktet "fejlretning" dækker den tid, der medgår til selve reparationen af fiberskaden. "Splidsning" vedrører arbejdet med at montere en muffe med et ekstra stykke kabel, hvor de overrevne fibre samles. Der skal efterfølgende måles på reparationen. En fejlfinding på 9 timer er ikke usædvanlig, da det er to mand med hver deres splidsevn.

Det er dyrere at få arbejdet udført uden for normal arbejdstid. Der er angivet en pris på 1.315, hvilet han opfatter som overtid. 775 kr. er en normal timepris. Skaden skete onsdag lige før påsken, så fejlretning skete Skærtorsdag. Kablet skal repareres med det samme, uanset om det medfører overtidsbetaling, og ofte er det forbundet med bod, hvis reparation ikke sket inden en bestemt tidsperiode. Han har fået oplyst af de to reparatører, at skadestedet var ikke markeret, og at kablet lå overklippet i gravehullet.

Det fremgår af oplysninger i T1-log, at T1 blev ringet op på skadesdagen, formentlig af en person med navnet John. Der blev ringet til NOC, Karlstad i Sverige, som overvåger nettet centralt. Der blev sagt, at der var ødelagt et fiberkabel. Personen er i tvivl om, hvorvidt det var et TDC kabel.

Det fremgår af vagt rapporten, at T1's NOC ringede til ELTELS NOC, som kaldte deres vagthold ud. Fejlstedet er oplyst til Sonnesgade. Fejlstedet er påført efterfølgende, da det ikke var oplyst, da reparatørerne begyndte at køre. Han ved ikke, hvorfor Johns mobiltelefonnummer er oplyst, når skadesstedet ikke var oplyst oprindeligt.

Han ved fra ELTELS oplysninger, at der ikke blev oplyst skadessted, da skaden blev anmeldt, og ELTELS folk har oplyst til ham, at skadesstedet ikke var markeret. Han ved ikke, om hullet var dækket til. ELTELS folk har fortalt, at kablet var bukket, hvilket ødelægger fibrene. Han har ikke selv været på stedet.

Aktuelt lå kablerne ikke, hvor de skulle i henhold til LER-oplysningerne, idet T1-kabler skulle ligge med Stofas rør ca. 3 meter fra det sted, hvor der blev gravet.

Han ved ikke, hvorfor der var fejl i LER-oplysningerne fra T1 men muligvis har T1's entreprenør i sin tid blæst kablet i et andet rør, end det rør, som T1 bad om.

T1 angiver kablernes placering som enten sikre eller usikre. Det aktuelle kabel er angivet som sikkert, fordi T1 var sikker på, at kablet lå i Stofas tracé, hvor de havde lejet plads til kablet.

Det beskadigede kabel blev lagt mellem 2002 – 2003. Han ved ikke, hvorfor T1-kabel ikke var placeret på det sted, som var indberettet til LER. De bad i sin tid om at få kablerne gravet ca. 40 cm ned. Han ved ikke, hvilken dybde det ødelagte kabel konkret lå i.

Der arbejdes med foringsrør, som typisk bruges under jernbane og motorveje. Der føres tyndere rør i foringsrøret. Der er ikke pligt til at lægge kabler som i Sonnesgade i et foringsrør.

Han kan på fotos af skadestedet se, at der er anvendt en sort klikmuffe til at samle to rør, hvor der føres ledninger i. Klikmuffen bruges også, hvis et rør ved et uheld klippes over. Der burde have været et orange eller sort rør omkring kablerne.

Lige netop i gravestrækningen er røret omkring kablet fjernet. Det er udsædvanligt, og han ved ikke, hvornår og hvorfor det er sket. Der har muligvis været gravet op før, og så er kablet ved en fejl ikke lagt i rør, før

der blev dækket til.

Hvis kablet havde været beskyttet med et rør, ville skaden måske være undgået ved håndgravning, men nok ikke ved maskingravning.

I forbindelse med gravningen bad M [redacted] ikke om nærmere oplysninger eller påvisning af T [redacted] kabel. Der var flere kabler i Stofas tracé, hvoraf T [redacted] kun havde et af kablerne. En påvisning er gratis, hvis graveren selv har forsøgt at finde kablet, evt. ved en prøvegravning.

Hvis T [redacted] var blevet tilkaldt for at påvise kablet, ville de have gravet og dermed konstateret om T [redacted] ledning lå på det sted, som var vist på tegningen, altså ca. 3 meter væk fra skadestedet.

Hvis T [redacted] i var blevet tilkaldt for at påvise kablet, så ville de have gravet op ca. 3 meter fra skadestedet i det i LER anviste tracé. Der var aktuelt et T [redacted] rør blandt de 4 rør i Stofas kabel. En kontakt fra M [redacted] om påvisning, ville derfor ikke have afsløret, at der også lå et T [redacted] kabel ca. 3 meter fra Stofa røret.

Det sikre tracé, som er vist i LER-oplysningerne, er T [redacted] fiberkabel i Stofa røret. Mange ledningsejere giver oplysninger til LER, selvom de ikke ejer selve røret. T [redacted] indberettede fiberkablet i Stofarøret, fordi de lejer fiberforbindelsen i kablet.

Han ændrede oplysningerne i LER i går, så det nu fremgår, at det er Stofas tracé, hvor T [redacted] har en ledning. Det er markeret med gult - tracé med anden ejer. Tracéet på skadesstedet er nu markeret som et usikkert tracé, og det er markeret ca. 3 meter fra Stofa tracéet, altså hvor kablet faktisk blev gravet over. Den gamle Stofa tracé er samtidig fastholdt i LER-oplysningerne.

John [redacted] har blandt andet forklaret, at han ansat ved M [redacted] som projektleder ved kabelarbejde. Han har været i M [redacted] i næsten 11 år. Han var formand, da kabelskaden skete. En formand skal udlevere projekter og føre tilsyn med projektet.

M [redacted] skulle grave for TDC, idet de skulle forsyne et skab med fiber. De skulle hente forsyningen ved punktet XL ar 365, og grave ned langs Sonnesgade og tværs over gaden for eventuelt at bruge TDCs eksisterende 110 rør, ellers skulle der graves et nyt. Herefter skulle røret føres til Dslam, markeret med S. Han husker ikke, om det eksisterende 110 rør, Ø100, rent faktisk kunne bruges. Ø100 ejes af TDC.

Projekttegningen er et sædvanligt grundlag fra TDC. Kontordamen søger først gravetilladelse og søger i LER-oplysningerne. Han fik de oplysninger, som er angivet i LER-kvitteringen, på mail. Enkelte tegninger sendes med post, men sædvanligvis modtages det på mail. Kontordamen pakker

oplysningerne med projekttegninger i en mappe.

Han gennemgik projektmappen med Jann på kontoret. Jann fik materialet med fra kontoret, da alle oplysninger var til stede. De udleverer ingen opgaver, hvis ikke alle LER-oplysninger er i mappen. De gennemgik tegningen med gravning fra muffe til skab. Han mindede om at tjekke LER-oplysningerne, og han ved, at de altid gennemgår oplysningerne på stedet.

De gravede først TDC muffen op. En muffe er en splidsekasse, som ligger i jorden. Der er en sonde i, som man kan lokalisere nøjagtigt. Alle muffe graves op med håndkraft. Jann og hans daværende makker Paw håndgravede langs TDC's tracé, som løber langs et TDC kobbertracé i Sonnesgade. Der blev håndgravet 2 - 2,5 meter fra muffen på grund af andre kabler. Da TDCs kabler blev fri af kobberkablet, begyndte de at grave med maskine. De gravede således med håndkraft rundt om hjørnet og var lige begyndt at grave med maskine, idet skaden skete ved 2. eller 3. skovl.

Jann ringede og sagde, at de havde gravet et kabel over. Han var uforstående overfor dette i forhold til LER-oplysningerne. Han ringede til mulige ledningsejere, Stofa, T og andre, men ingen af dem ringede tilbage. Ved henvendelsen til T ringede han mellem kl. 13.30 og 14.30 til det nummer, som var oplyst på LER-oplysningerne.

Han oplyste, at der ved Sonnesgade/Valdemarsgade var overgravet et kabel, men ingen meldte, at de havde udslag eller fejl på deres ledninger. Han brugte ca. en time på at ringe rundt. Da ingen meldte tilbage, sagde han, at de skulle spærre af og lade hullet stå åbent. Hullet afspærredes med orange pæle og malede brædder. Han tog billederne på skadesstedet.

Nyere rør har påtrykt navn på ejer, men det forsvinder efter nogle år i jorden. En tekst på rør, som har ligget i jorden siden 2003, vil være slidt af. Der var ikke rør omkring kablet, hvor det blev gravet over.

Kortene fra LER lignede det materiale, som de plejer at modtage fra LER. De printede kortet i A3, som det anbefales. Der opdeles i sikre og usikre tracéer. Der var ikke forhold på stedet, som gav anledning til nærmere undersøgelser eller særlig påpasselighed. De var derfor meget uforstående overfor skaden.

De fandt T ; kabler tæt på muffen, således som det vises på LER-tegningerne. Han ved ikke, hvem der ejer røret til venstre for T s kabel. N is rør skulle være placeret ca. 2 meter længere nede ad Sonnesgade end skadestedet. Han forventede derfor hverken T ; eller N _ is kabler på skadestedet.

Jann har forklaret, at han har arbejdet i 8 år ved M . Han var håndmand for hans makker, Paw, som førte gravemaskinen.

Han genkender sig selv på billedet fra skadestedet, og han husker området. Han mødte om morgenen hos John, hvor han fik en tyk mappe med en del papirer, blandt andet LER-oplysninger.

De gennemgik papirerne, og de havde mappen med ud på stedet. På stedet tog de oversigtstegningen i A3, gså benævnt INCA, og så på forholdene på stedet, så de kunne se, hvor de skulle grave til og fra. De begyndte med at grave med håndskovl til muffen. De gravede begge, da de ikke må grave med maskine ved dette arbejde. De kunne i jorden se diverse rør og kabler.

Da de havde gravet fri, kiggede de igen på tegningen for at sammenligne antallet af kabler. Det passede med antallet af rør og kabler, som gik fra hjørne til hjørne. De gravede videre med håndskovl, fordi de gravede parallelt med et telefonkabel. De gravede med håndskovl, indtil de var ca. en meter fra hushjørnet. - ud for stenene omkring træet. Telekablet dykkede på dette sted, og de kunne komme ned i deres arbejdsdybde, så de begyndte at grave med maskine. De brugte maskinen til at fjerne asfalt. Han gik foran skovlen i renden, for at se hvad der blev gravet op. LER-oplysningerne mv. ligger i gravemaskinen, når der graves.

De ramte uheldigvis et kabel. De standsede arbejdet, og han ringede til John, som kom med det samme. De kiggede sammen på tegningerne, men de kunne ikke se den overgravede ledning på tegningen. Han mener, at John kom om eftermiddagen.

John ringede forgæves rundt til samtlige udbydere for at finde ud af, hvem der ejede kablet. Da de var færdige, spærrede de af og lod hullet stå åbent.

Parternes synspunkter

T har i påstandsdokumentet gjort blandt andet følgende gældende:

"Det gøres gældende, at M er ansvarlig for graveskaden, der skete den 27.3.2013, da M, i forbindelse med udførelse af arbejde for TDC, under en krydsning beskadigede T's kabel beliggende i Sonnesgade, Århus C.

Det gøres ligeledes gældende, at M er erstatningsansvarlig iht. den nedlagte påstand, der udgør T's reparationsregninger i forbindelse med skaden.

...

Vedr. ansvarsgrundlaget

Ved graveskader gælder et strengt culpa ansvar, jfr. T's materialesamling (TMS) side 31. Der er tale om et professionsansvar, hvor alle nødvendige forholdsregler skal være truffet for at undgå skader, jfr. TMS side 1-2. Selv simpel uagtsomhed (forsigtig håndgravning med skovl) indebærer ansvar, jfr. TMS side 68.

DS475

Iht. den udstedte gravetilladelse, EXT side 41, skulle arbejdet udføres iht. DS475 (Norm for etablering af ledningsanlæg i jord). Formålet med normen er, at den skal sikre en forsvarlig etablering af ledningsanlæg i jord, jfr. TMS side 8.

Projektklasse

Normen opererer med forskellige projektklasser. Det kan lægges til grund, at der er tale om en såkaldt normal projektklasse, jfr. TMS side 9-10.

Projektplan

Iht. DS475 skal der, på grundlag af forundersøgelser, udarbejdes et projekt for det ønskede ledningsanlæg (TDC's anlæg). Projektet skal redegøre for ledningens placering såvel horisontalt som vertikalt. I normal projektklasse skal projektet omfatte ledningsplaner, der blandt andet viser eksisterende ledninger, jfr. DS474, pkt. 4.4, TMS side 12. Det kan lægges til grund, at der ikke blev udført et projekt iht. normen, jfr. EXT side 72. Det bestrides, således som M har gjort gældende, at det er bygherrens ansvar at udarbejde projektplanen, jfr. TMS side 3 (§9 i LER). Planen skal udarbejdes af udførende entreprenør. Hverken T eller Århus Kommunes kabel indgår således i projektplanen.

Tiltrædelse af projektplan

Iht. DS475, TMS side 13, skal det fastlagte trace i projektplanen normalt fremsendes med ansøgning om tiltrædelse til berørte ledningsejere. Det kan lægges til grund, at dette ikke skete for T eller Århus Kommunes vedkommende.

Sikring af eksisterende ledninger

Eksisterende ledninger i nærheden af arbejdsstedet skal sikres, således at de ikke lider overlast, jfr. DS475, pkt. 4.7.1, TMS side 14. Hverken T eller Århus Kommunes kabel blev sikret.

Aftale med ledningsejer

Iht. DS475, pkt. 4.7.1, TMS side 15, må maskin- eller håndgravning nærmere end 1 meter fra eksisterende ledning kun foretages efter aftale med ledningsejeren. Denne norm blev tilsidesat både over for T og over for Århus Kommune.

Krav om lokalisering og identifikation af krydsende kabler

Iht. DS475, pkt. 4.7.1, TMS side 15, skal der ved maskingravning med krydsning ske lokalisering af kablerne inden der maskingraves nærmere end 2 meter fra ledningen, enten ved påvisning eller ved håndgravede prøvehuller. Iht. normen må der først graves videre, når ledningens placering er fastslået.

Det kan som nævnt ovenfor lægges til grund, at hverken T eller Århus Kommunes ledninger blev påvist.

Det bestrides, at der blev foretaget prøvegravning efter kablerne. Vedrørende prøvegravning skal sådan dokumenteres, jfr. DS475, pkt. 5.1.1, TMS side 16. Der er ikke ført bevis for prøvegravning. M : har derimod i EXT side 95, nr. 5, erkendt, at man ikke prøvegravede. Det samme er gengivet i skriftvekslingen, f.eks. svarskriftet side 3, EXT side 12. Lokalisering skete ”i forbindelse” med gravearbejdet.

Hvis retten desuagtet skulle lægge til grund, at der faktisk blev prøvegravet efter T s kabel, så kan det lægges til grund, at man ikke fandt kablet. Dette har M bekræftet hele 3 gange, jfr. EXT side 70, de 2 første linjer, EXT side 74, sidste afsnit, og EXT side 91, 2. afsnit. Uden lokalisering er der, som nævnt ovenfor, forbud mod at grave videre. M s ”forventninger” om hvad man måtte have lokaliseret, er ikke nok. Forsvarligt gravearbejde kræver viden.

Det gøres gældende, at det i sig selv er ansvarspådragende at ”gå ud fra”, ”antage” eller ”formode”, at T s kabel skulle være skudt under vejen og derfor skulle ligge dybere. For det første fremgår det klart af T s ledningsoplysninger, at ledningen ligger i et almindeligt kabeltrace, jfr. EXT side 53. Boringer og raketskud er i T s ledningsoplysning angivet som et grønt trace, medens det omtvistede var markeret som et rødt trace, som er et almindeligt kabeltrace. Hertil kommer, at M . som rutineret graveentreprenør ved, at der til en underboring hører en borejournal, hvilken man ikke efterspurgte.

Det kan derfor lægges til grund, at M ikke lokaliserede T s eller Århus Kommunes kabler før man påbegyndte gravearbejdet.

Specielt vedrørende T : kabel bemærkes, at dette iht. EXT side 129 (M s tegning) skulle krydse T s kabel hele to steder. Kravet om lokalisering skal ses i sammenhæng med T s ledningsoplysning, EXT side 53, hvori der er taget forbehold for afvigelser i det fremsendte kort samt at T i sine ledningsoplysninger, jfr. nedenfor, også stillede krav om lokalisering.

Branchevejledning

Udover DS475 overtrådte M ligeledes branchevejledning om gravearbejde i nærheden af eksisterende ledningsnet. Det fremgår af pkt. 2.4, jfr. TMS side 18, at installationer i jorden skal identificeres inden arbejdet påbegyndes. Det kan, som ovenfor nævnt, lægges til grund, at hverken T s eller Århus Kommunes kabel blev identificeret inden arbejdet blev påbegyndt.

Iht. T s ledningsoplysninger, EXT side 52, fremgår det blandt andet, at der skal håndgraves forsigtigt indtil rør og/eller kabler er lokaliseret samt at der skal rekvireres kabelpåvisning, hvis et kabel eller rør ikke kan lokaliseres. Ingen af disse skadebegrænsende foranstaltninger blev opfyldt af M .

Resume vedr. normer m.v.

Det kan således konstateres, at M tilsidesatte væsentlige bestemmelser i gravetilladelsen, den gældende DS475 norm og branchevejledningen samt ledningsoplysningen.

Tilsidesættelse af normer

Tilsidesættelse af normer er normalt ansvarspådragende, jfr. TMS side 20, 24 og 26.

Årsagssammenhæng

Der er årsagssammenhæng mellem ovenstående overtrædelser og skaden. Var ledningerne blevet lokaliseret, enten ved prøvegravning eller påvisning, var skaden ikke sket. Manglende identifikation/lokalisering eller den blotte tvivl om ledningernes placering, udløser ansvar, jfr. TSM side 28B, 31, 43, 52 og 66.

Alle kabler i et trace beskyttes

Det er ansvarspådragende at M heller ikke lokaliserede Århus Kommunes kabel, inden man påbegyndte at grave som sket, jfr. ovenfor. Dette ansvar udstrækkes også til at gælde T's kabel, uanset om dette ligger forkert iht. T's ledningsoplysninger. Det gøres gældende, at T's kabel og Århus Kommunes kabel lå tæt op ad hinanden, jfr. EXT side 131. Der er ikke ført bevis for det modsatte. Der har ikke været tale om syn og skøn vedrørende Århus Kommunes kabel. Det gøres særligt gældende, at Århus Kommunes ledningsoplysninger ikke har været anvendt af M, jfr. EXT side 26 og 29 omkring provokation nr. 5. Manglende anvendelse af kabelplaner medfører normalt erstatningsansvar for entreprenøren, jfr. TMS side 32.

Da T's kabel faktisk lå tæt på Århus Kommunes kabel, er T's kabel beskyttet, idet det er hele traceet, hvori kablerne er beliggende, der beskyttes, jfr. TMS side 38, 76 og 80-89. Havde M ved prøvegravning eller påvisning lokaliseret Århus Kommunes kabel, som man notorisk havde pligt til, jfr. ovenstående, ville man ikke have beskadiget T's kabel, da disse to kabler lå meget tæt.

T's manglende efterfølgende ændring af sine oplysninger, har ingen relevans for M's ansvar for skaden.

Fejl i ledningsoplysning

Fejl i T's ledningsoplysninger er ikke ansvarsfratagende i et tilfælde som det foreliggende, hvor der er andre registrerede kabler i traceet, jfr. TMS side 76 samt 89-90, hvor ledningsejerens krav i ledningsoplysninger om håndgravning indtil lokalisering blev tilsidesat.

Påvisningsinitiativ

Telia har ikke haft nogen forpligtelse til af egen kraft at tage initiativ til påvisning, allerede fordi man har udleveret ledningsoplysninger i god tro om

disses rigtighed. Ledningsforespørgsel er sket via LER-systemet, der elektronisk og uden personlig behandling, udleverer ledningsoplysninger. Det er derfor ikke korrekt, når M anfører, at det påhviler T af egen kraft og uden anmodning fra entreprenøren at indgå aftale om påvisning af ledninger på stedet. Det modsatte er faktisk gældende, nemlig at det påhviler entreprenøren, efter de har foretaget prøvegravning og konstateret, at ledningen ikke kan lokaliseres, hvor den skulle være iht. ledningsoplysningen, at indgå aftale med ledningsejeren om påvisning. Dette ved M som en rutineret bruger af LER-systemet. Det fremhæves, at Vestre Landsrets præmisser i dommen U2014.925H, jfr. TMS side 92, om at ledningsejer i forbindelse med udlevering af ledningsoplysninger skal tage initiativ til påvisning, ikke blev adopteret af Højesteret. Højesteret frifandt entreprenøren ud fra en konkret vurdering af en betydelig fejl i ledningsoplysningerne, på mere end 10 meter, da entreprenøren med rette var gået ud fra, at et kabel var placeret i det væsentligste som projekteret og vist på kort – og idet der i øvrigt ikke var forhold, der gav grundlag for mistanke om at kortet var misvisende.

Pligten til at fremskaffe relevante ledningsoplysninger påhviler utvetydigt entreprenøren, jfr. LER § 9 samt DS475, TMS side 11-12 samt BAR, TMS side 18.

Herudover er der pligt til at have alle indhentede ledningsoplysninger med på arbejdsstedet mens der graves. Dette krav tilsidesatte M også, hvilket i sig selv er ansvarspådragende, jfr. TMS side 18 og 56-59.

Tabet

Telias tab kan opgøres som T's dokumenterede reparationsomkostninger, jfr. TMS side 33, 101 og 104. Reparationsomkostningerne er dokumenteret i EXT side 76. En stor del af omkostningerne angår fejlfinding. Fejlfinding er en konstateringsomkostning, som skadevolder er ansvarlig for og må påregne at skulle betale. Særligt bemærkes vedrørende denne post, at det gøres gældende, at M ikke iht. DS475 kontaktede T, endsi ge markerede skadesstedet, jfr. TMS side 15.

Renter

Den nedlagte rentepåstand fastholdes, jfr. herved EXT side 75.

Betalingspåkrav blev afgivet den 30.10.2013, hvorfor renter kan kræves som påstået.

..."

M har i påstandsdokumentet gjort følgende gældende:

"Det bestrides, at overgravningen af sagsøgers kabel kan henføres til fejl eller forsømmelser hos sagsøgte eller til nogen for hvem sagsøgte hæfter.

Sagsøgte udførte den pågældende graveopgave i henhold til en rammeaftale med TDC, blandt andet på baggrund af den som bilag 6 (E163-64) fremlagte

projekttegning fra TDC. På baggrund heraf indleverede sagsøgte ansøgning om gravetilladelse hos Århus Kommune, der gav gravetilladelse den 4. februar 2013, jf. bilag I (EI40-43).

Det er ubestridt, at sagsøgte forud for gravearbejdernes påbegyndelse indhentede ledningsoplysninger i Ledningsejerregisteret (LER) for det område, som var berørt af gravearbejderne. Det fremgår således af sagens bilag 2, at sagsøgte den 4. februar 2013 modtog kvittering for graveforespørgsel fra LER, hvoraf det fremgår, at sagsøgte modtog oplysninger fra en række ledningsejere, herunder bl.a. sagsøger og Århus Kommune (EI46-48).

Det er endvidere ubestridt, at sagsøgers oplysninger til LER, der fremgår af bilag A, var fejlbehæftede, idet den deri anførte tracé for sagsøgers kabler afviger med ca. 3 meter i forhold til kablernes faktiske placering.

Det er endvidere ubestridt, at den pågældende kabeltracé fra sagsøgers side er registreret som en sikker tracé, der i henhold til sagsøgers egne betingelser (bilag A, EI52-53) for benyttelse af sagsøgers ledningsoplysninger indebærer, at den faktiske placering ikke afviger mere end 50 cm fra den angivne tracé. Sagsøgte havde således en berettiget forventning om, at den faktiske placering af sagsøgers kabler i det pågældende tracé alene ville afvige med op til 50 cm.

Sagsøgte påbegyndte gravearbejdet med at frigrave den muffe, der er beliggende på hjørnet mellem Sonnesgade og Valdemarsgade. Muffen er angivet med en grøn prik midt i fotoet, der er fremlagt som bilag M (EI1128). Frigravningen skete med håndkraft og fortsatte i retning ad Sonnesgade. Under dette arbejde med håndkraft frigraver sagsøgte en række kabler, der er placeret i den tracé, der fremgår af sagsøgers LER-oplysninger (bilag A, EI50-54)). Sagsøger har anerkendt, at der de facto var placeret et antal kabler, formentligt 4 i den pågældende tracé, jf. den som bilag H-J fremlagte korrespondance (EI112-114).

Det gøres på denne baggrund gældende, at sagsøgte herefter har haft en berettiget forventning om, at sagsøgers kabler var konstateret og fritlagt, og at sagsøgte efterfølgende kunne koncentrere sig om det videre gravearbejde, herunder påbegyndelse af gravearbejde med maskinkraft.

Overgravningsstedet fremgår af det som bilag B fremlagte foto (EI1131). Sagsøger har gjort gældende, at det kabel, der er beliggende umiddelbart til venstre for sagsøgers kabel udgør et af de kabler, der er anført i LER-oplysningerne fra Århus Kommune (sagens bilag 13). Der er dog ikke med de fremlagte dokumenter fra sagsøgers side ført bevis for, at det pågældende kabel er det kabel, der er omtalt i sagens bilag 13 (EI1115-117).

Selv for det tilfælde, at det pågældende kabel i bilag B svarer til kommunens kabel, som oplyst i bilag 13, gøres det gældende, at den faktiske placering af

dette kabel også afviger væsentligt fra oplysningerne i LER fra kommunen, jf. bilag 13. Som det fremgår af bilag K og L (EII126-127), er tracéen for kommunens kabel placeret ca. 3 meter fra gavlhjørnet af ejendommen beliggende på nr. 48. I henhold til LER-oplysningerne fra kommunen (bilag 13) kunne sagsøgte således forvente at støde på endnu et kabel ca. 3 meter fra gavlhjørnet.

Som det fremgår af sagens bilag B (EII131), er det pågældende kabel placeret betydeligt tættere på gavlhjørnet end 3 meter. Som det fremgår af bilag B, øverst i billedet, er der placeret en række brosten, der omkranser et bed, og ved at sammenholde kablernes faktiske placering og de pågældende brosten gøres det gældende, at kablernes faktiske placering er beliggende ca. 1 meter fra gavlhjørnet, idet de pågældende brosten er 20 cm på den lange led. Det fremgår af bilag B, at skadestedet er beliggende ud for brosten nr. 5, svarende til ca. 1 meter. Der henvises desuden til de som bilag Q (EII142-147) fremlagte fotos med angivelse af den præcise afstand.

Det gøres gældende, at sagsøgte hverken på baggrund af sagsøgers oplysninger i LER eller på baggrund af kommunens oplysninger i LER (bilag A (EI50-54) og bilag 13 (EII115-117)) har haft nogen form for anledning til at forvente placering af kabler eller ledninger på overgravningsstedet (bilag B, EII131). Denne faktiske placering af henholdsvis sagsøgers kabler og kommunens kabler beror udelukkende på fejlagtige og misvisende oplysninger fra ledningsejerne til LER. Der er således intet at bebrejde sagsøgte vedrørende overgravning af sagsøgers kabel.

Sagsøgte har fuldt ud efterlevet den procedure, som sagsøgte er forpligtet til at følge i henhold til Lov og registrering af ledningsejere, der har til formål at reducere antallet af skader på nedgravede ledninger gennem etablering af ledningsejerregisteret, blandt andet med henblik på at lette entreprenørers og andres undersøgelser forud for gravearbejder i jorden, jf. lovens § 1, nr. 1.

Sagsøgte har i overensstemmelse med lovens § 9 indhentet de nødvendige ledningsoplysninger, inden gravearbejdet er blevet påbegyndt. Gravearbejdet er tilrettelagt og udført gravearbejdet under hensyntagen til disse oplysninger.

Denne forpligtelse modsvarer af sagsøgers forpligtelse til som ledningsejer til at fremsende de nødvendige og tilstrækkelige ledningsoplysninger eller indgå aftale om påvisning på gravestedet, når sagsøger eller andre ledningsejere modtager en forespørgsel om ledningsoplysninger som sket, jf. lovens § 8.

Det gøres gældende, at der ikke foreligger omstændigheder i nærværende sag, der indebærer, at sagsøgte ikke på berettiget vis kunne foretage de påtænkte gravearbejder på baggrund af de modtagne oplysninger.

Det gøres endvidere gældende, at det påhviler sagsøgeren at vurdere, hvilke ledningsoplysninger, der er relevante for det planlagte gravearbejde, og

såfremt ledningsejeren ikke kan fremskaffe tilstrækkelige ledningsoplysninger, påhviler det sagsøgeren at indgå aftale med den pågældende entreprenøren om påvisning af ledningerne på stedet, jf. forarbejderne til § 8 i lov om registrering af ledningsejere.

Sammenfattende om ansvarsgrundlaget kan det således gøres gældende, at der intet er at bebrejde sagsøgte i nærværende sag i relation til overgravning af sagsøgers kabel. Sagsøgte har til fulde efterlevet proceduren som foreskrevet i lov om registrering af ledningsejere og har tillige efterlevet sagsøgers egne betingelse for anvendelse af oplysningerne i LER, der således foreskriver, at den pågældende tracé var en sikker tracé med en tolerance på op til 50 cm. Sagsøgte har herudover på behørig vis og i relevant omfang efterlevet almindelig normer for arbejdet.

Det forhold, at sagsøgers kabel de facto var placeret ca. 3 meter fra oplysningerne i LER kan ikke bebrejdes andre end sagsøger, og der er således intet ansvarsgrundlag til stede i sagen.

Hertil kommer, at sagsøger har fremlagt dokumentation for, at sagsøger heller ikke efter overgravningen af kablet har taget skridt eller initiativ til at rette oplysningerne i LER. Det fremgår således af sagens bilag D (EI1100-107), at angivelsen af sagsøgers tracé pr. 13. maj 2014 er identisk med angivelsen af tracéen forud for overgravningen. Dette forhold understreger, at sagsøger ikke har styr på egne ledninger og heller ikke har effektive procedurer til at sikre korrektion af forkerte oplysninger. Sagsøgers undladelse af at rette oplysningerne er i sig selv en overtrædelse af den strafbelagte § 11, jf. § 18, i bekendtgørelse nr. 1011/2012 om registrering af ledningsejere.

Sagsøgers egne fejl og forsømmelser skal ikke belaste sagsøgte, og denne sags graveskade kan således i det hele henføres til sagsøgers egne forhold.

Det bestrides, at det fremlagte materiale vedrørende det opgjorte krav udgør fornøden dokumentation for kravet.

Det er ubestridt, at sagsøgte umiddelbart efter overgravningen kontaktede de relevante ledningsejere, herunder sagsøger, for at orientere om graveskaden. Det gøres gældende, at sagsøger i den forbindelse tilkendegav, at der ikke i sagsøgers egne systemer kunne konstateres et brud på et kabel det pågældende sted.

Sagsøgers krav er hovedsagligt båret af sagsøgers omkostninger til blandt andet fejlfinding som nærmere redegjort for i bilag 7 (EI76-86). Det forhold, at sagsøger trods sagsøgte meddelelse om kabelbruddet ikke på en effektiv måde har registreret fejlen og således reduceret omkostningerne til fejlfinding m.v., kan selvsagt ikke lastes sagsøgte i forbindelse med fremsættelse af et erstatningskrav. Det gøres på denne baggrund gældende, at der ikke foreligger fornøden dokumentation for det af sagsøger opgjorte krav."

Rettens begrundelse og afgørelse

Ledningsejere har i henhold til loven om registrering af ledningsejere en forpligtelse til indberette nødvendige oplysninger til registeret. Det er ved lovens vedtagelse forudsat, at ledningsejerne bærer det fulde ansvar for, at oplysningerne er indberettet korrekt, herunder at de har en karakter, så den, som skal udføre gravearbejde, kan tilrettelægge og gennemføre arbejdet på grundlag af oplysningerne.

Det fremgår af forarbejderne til loven om registrering af ledningsejere, at såfremt en ledningsejer ikke kan fremskaffe tilstrækkelige ledningsoplysninger, skal ledningsejeren indgå aftale med forespørgeren om påvisning på stedet (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 52, side 1723, tillige gengivet i Højesterets dom af 18. december 2013, U 2014.925H).

Det lægges til grund, at M indhentede oplysninger i LER-registeret forud for gravearbejdet. Det lægges videre til grund, at der ikke i LER-registeret var registreret et tracé på skadesstedet.

Vidnet Claus har forklaret, at T ikke havde kendskab til placeringen af det beskadigede kabel forud for den 27. marts 2013, og at vidnet først dagen før hovedforhandlingen indberettede placeringen af kablet til LER-registeret. Vidnet har videre forklaret, at T tillige har et kabel placeret i et rør ejet af Stofa længere nede ad Sonnesgade i forhold skadesstedet. Vidnets forklaringer understøttes af det fremlagte kortmateriale.

Det er rettens opfattelse, at M på baggrund af oplysningerne fra LER-registeret var berettiget til at gå ud fra, at T's kabel var placeret ca. 3 meter længere nede ad Sonnesgade, og at det ikke fremgik af oplysningerne fra registeret eller forholdene på stedet, at ledningsoplysningerne ikke var korrekte, og at kortet derfor var misvisende.

Det er herefter rettens opfattelse, at M tilrettelagde gravearbejdet under forsvarlig hensyntagen til de indhentede ledningsoplysninger, og at M derfor ikke er erstatningsansvarlig for at have beskadiget T's ledning. M's frifindelsespåstand tages derfor til følge.

T skal betale sagsomkostninger til M med 26.000 kr. til dækning af advokatomkostninger. Det er oplyst, at M er momsregistreret.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, M, , frifindes.

Sagsøger, T, skal betale sagsomkostninger til M med 26.000 kr.

Beløbet betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8a.

Bente Thanning
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Svendborg, den 13. marts 2015.

Pernille Bramskov Mortensen, kontorfuldmægtig

